

Uchwała z dnia 21 stycznia 2011 r., III CZP 115/10

Sędzia SN Jacek Gudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Grzegorz Misiurek

Sędzia SN Irena Gromska-Szuster

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa "G." S.A. w W. przeciwko Wojciechowi W. o zapłatę, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 21 stycznia 2011 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy postanowieniem z dnia 9 września 2010 r.:

„Czy za dzień uiszczenia opłaty sądowej wnoszonej za pośrednictwem polskiej placówki pocztowej należy uznać dzień dokonania jej wpłaty w urzędzie pocztowym czy dzień uznania rachunku bankowego prowadzonego dla sądu?”

podjął uchwałę:

Data uiszczenia opłaty sądowej przekazem pocztowym realizowanym za pośrednictwem operatora publicznego świadczącego powszechne usługi pocztowe jest data nadania przekazu potwierdzona przez operatora.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 22 lutego 2010 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy odrzucił zarzuty pozwanego Wojciecha W. od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym. Z uzasadnienia tego postanowienia wynika, że przewodniczący w Sądzie Rejonowym wezwał pozwanego do uiszczenia opłaty sądowej od zarzutów w terminie siedmiu dni, który upływał w dniu 15 stycznia 2010 r., jednak opłata wpłynęła dnia 22 stycznia 2010 r., co uzasadniało orzeczenie o odrzuceniu zarzutów.

W zażaleniu pozwany zarzucił, że żadaną opłatę uiścił na poczcie w dniu 15 stycznia 2010 r., co potwierdza „odcinek wpłaty gotówkowej”, a więc z zachowaniem wyznaczonego przez Sąd terminu.

Przy rozpoznawaniu zażalenia Sąd Okręgowy w Warszawie powziął poważne wątpliwości ujęte w przedstawionym do rozstrzygnięcia zagadnieniu prawnym. Uzasadniając je, skupił się wprawdzie na „przelewie pocztowym” (opłacie sądowej „uiszczonej na poczcie”), ale z całokształtu sprawy, a w szczególności z zażalenia wynika, że chodzi o uiszczenie opłaty w formie przekazu pocztowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 27, poz. 199 ze zm. – dalej „rozporządzenie”), wydanego na podstawie upoważnienia przewidzianego w art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”), opłaty sądowe uiszcza się w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu albo w formie wpłaty gotówkowej, bezpośrednio w kasie sądu lub w formie znaków o odpowiedniej wartości wykonanych według ustalonego wzoru. Wprawdzie w rozporządzeniu tym nie przewidziano sposobu uiszczania opłat w drodze przekazu pocztowego – usługi operatora publicznego polegającej na przyjęciu polecenia doręczenia adresatowi określonej kwoty pieniężnej (por. 3 pkt 15 ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. – Prawo pocztowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1159 ze zm. – dalej: „Pr.poczt.”) – niemniej ta popularna forma obrotu pieniężnego jest nierzadko wykorzystywana także w praktyce sądowej. Należy pamiętać, że istotą przekazu pocztowego jest wypłacenie (doręczenie) adresatowi – na polecenie nadawcy – określonej kwoty pieniężnej w gotówce, przekaz zatem mieści się w użytym w § 2 rozporządzenia, szeroko rozumianym pojęciu „wpłata gotówkowa” (por. art. 26 ust. 1 Pr.poczt.).

Przed przystąpieniem do analizy zagadnienia prawnego przedstawionego do rozstrzygnięcia trzeba zaznaczyć, że dotyczy ono przekazu realizowanego za pośrednictwem „Poczty Polskiej”, będącej do 2008 r. państwowym przedsiębiorstwem użyteczności publicznej, a obecnie spółką akcyjną, w której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa. Pozycja spółki „Poczta Polska” jest szczególna; wykonuje ona świadczenia powszechnych usług pocztowych w pewnym sensie w imieniu państwa, ma bowiem prawo używania oznak z godłem Rzeczypospolitej Polskiej oraz pieczęci urzędowych z wizerunkiem orła, ustalonym dla godła, i napisem w otoku (art. 2 i 4 ustawy z dnia 5 września 2008 r. o

komercjalizacji państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska”, Dz.U. Nr 180, poz. 1109). Jednym z aspektów jej działalności w tym zakresie jest wykonywanie zadań operatora publicznego; „Poczta Polska” ma ustawowy obowiązek świadczenia powszechnych usług pocztowych, co oznacza, że na terenie całego kraju musi świadczyć szczegółowo określone usługi, polegające m.in. na realizowaniu przekazów pocztowych w obrocie krajowym i zagranicznym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 3 pkt 12 i 25 lit. c. Pr.poczt.). Ma także obowiązek – w celu umożliwienia wszystkim mieszkańcom Polski korzystania z podstawowych usług pocztowych – utrzymywać ustaloną liczbę placówek oraz przestrzegać minimalnych standardów jakościowych; nie może nikomu odmówić wykonania powszechnej usługi pocztowej, chyba że doszłoby do naruszenia regulaminu ich świadczenia. Część tych usług, w tym przyjmowanie przekazów, wykonują także listonosze (por. § 28 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 9 stycznia 2004 r. w sprawie warunków wykonywania powszechnych usług pocztowych, Dz.U. Nr 5, poz. 34 ze zm., implementującego dyrektywę nr 97/67/WE Parlamentu i Rady z dnia 15 grudnia 1997 r. w sprawie wspólnych zasad rozwoju rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty oraz poprawa jakości usług, Dz.U. UE. L.1998.15.14 ze zm. w Dz.U. UE-sp. 06-3-71).

Wyjątkowa pozycja operatora publicznego, ustawowe źródło jego obowiązków oraz pełniona przez niego służba publiczna sprawia, że czynnościom wykonywanym za jego pośrednictwem nadawane są specjalne skutki. Najogólniej mówiąc, ustawodawca obdarza operatora publicznego szczególnym zaufaniem, a niejednokrotnie ustanawia domniemanie, że czynność dokonana za jego pośrednictwem jest skuteczna wobec adresata już z chwilą jej dokonania (np. art. 131 § 1, art. 135 § 2 lub art. 165 § 2 k.p.c., art. 83 § 3 Pr.p.s.a., art. 57 § 5 k.p.a. albo art. 8 § 3 k.r.o.). Domniemanie to – odwołując się do analogii z art. 165 § 2 k.p.c. oraz korzystając z oparcia zawartego w art. 8 ust. 1 u.k.s.c. – należy odnieść także do czynności uiszczenia opłaty sądowej przekazem pocztowym, zwłaszcza że potwierdzenie jego dokonania, wydane przez placówkę operatora publicznego, ma nadaną przez ustawę moc dokumentu urzędowego (art. 45 Pr.poczt.; por. postanowienia z dnia 22 października 1968 r., III CRN 246/68, „Informacja Prawnicza” 1969, nr 1, poz. 14, z dnia 26 marca 1993 r., III ARN 7/93, OSNCP 1994, nr 1, poz. 24 i z dnia 13 lutego 1968 r., III RN 118/97, OSNAPUS 1998, nr 24, poz. 699; por. także uzasadnienie uchwały z dnia 25 czerwca 2003 r., III CZP

28/03, OSNC 2004, nr 5, poz. 71). Takich skutków, wobec braku ku temu podstaw prawnych oraz braku uzasadnienia do zastosowania analogii z art. 165 § 2 k.p.c., nie można przypisać czynnościom podejmowanym za pośrednictwem innych osób niż operator publiczny, nawet gdy ich działalność jest „legalna” (por. odmienne postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 r., III UZ 12/07, OSNP 2008, nr 21-22, poz. 334).

Od działalności „Poczty Polskiej” jako operatora publicznego należy jednak wyraźnie oddzielić jej działalność gospodarczą w postaci pośrednictwa w wykonywaniu usług finansowych (art. 12 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 5 września 2008 r.); na tym polu „Poczta Polska” nie działa jako operator publiczny, lecz jako „zwykły” przedsiębiorca, w związku z czym nie mają do niej w tym zakresie zastosowania przepisy Prawa pocztowego ani ustanawiane przez ustawodawcę domniemania. Ten przejaw działalności „Poczty”, pozostającej poza funkcją operatora publicznego, wykracza zatem poza zakres rozstrzyganego zagadnienia prawnego, podobnie jak usługi finansowe świadczone przez innych przedsiębiorców zajmujących się działalnością polegającą na transferze pieniędzy, np. operatorów prywatnych, parabanków lub instytucji doręczeńiowych (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2005 r., II CZ 49/05, "Prawo Bankowe" 2005, nr 10, s. 9 i z dnia 26 września 2008 r., V CZ 54/08, OSNC-ZD 2009, nr D, poz. 91). Należy podkreślić, że w tym zakresie skuteczność i terminowość uiszczenia opłaty ocenia się przy uwzględnieniu zasad ustalonych w prawie prywatnym, dotyczących wykonania zobowiązań; strona zobowiązana do uiszczenia opłaty, decydując się na współdziałanie pośrednika – osoby fizycznej lub prawnej, niebędącej operatorem publicznym – ponosi związane z ich działaniem ryzyko opóźnienia lub niewpłynięcia opłaty na rachunek sądu.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak na wstępie.